

НОТАРИАЛНА КАМАРА НА РЕПУБЛИКА БЪЛГАРИЯ

гр. София, ул. "Пиротска" № 7, тел.: (359 2) 980 99 32, тел./факс: (359 2) 986 77 35,
E-mail: chamber@notary-chamber.org, http://www.notary-chamber.org

48

Изда № 115/20.02.2007 г.
К. д. 1/2007
Комитетът и секретариатът
21.02.2007
[Signature]

ДО
ПРЕДСЕДАТЕЛЯ НА
КОНСТИТУЦИОННИЯ СЪД
НА РЕПУБЛИКА БЪЛГАРИЯ
Г-Н РУМЕН ЯНКОВ

На Ваш № 1/к. д. 1/2007/31.01.2007 година

УВАЖАЕМИ ГОСПОДИН ПРЕДСЕДАТЕЛ,

С определение от 30 януари 2007 година по конституционно дело № 1 от 2007 година, образувано по искане на Омбудсмана на Република България за установяване на противоконституционността на чл. 3, ал. 2 от Закона за данък върху добавената стойност /ЗДДС/ - ДВ бр. 63 от 04.08.2006 година, относно израза „както и упражняването на свободна професия, включително частен съдебен изпълнител и нотариус“, ни е дадена възможност да вземем становище.

Съветът на нотариусите от името на Нотариалната камара на Република България поддържа искането на Омбудсмана, тъй като счита, че атакуваната разпоредба на ЗДДС е противоконституционна и изразява следното становище, което преди всичко има за цел да изтъкне особеностите на нотариалната дейност и да посочи разликите и приликите ѝ с останалите дейности визирани в искането, като предлага диференциран подход по отношение на тях при разглеждането му.

За да се изясни следва ли да се дължи ДДС за удостоверяванията, извършвани от нотариусите, би трябвало да се установи допустимо ли е нотариалната дейност да бъде предмет на регулиране от нормите на ЗДДС и по специално доходите от нея. Следователно, на първо място бихме искали да посочим каква е същността на дейността на нотариуса, на нотариалното право и нотариалните производства, същността на данъка върху добавената стойност и противоречието на атакувания текст с чл. 60 от Конституцията, а на второ място същността на отношенията между гражданите и нотариуса.

I. Нотариусът е орган на държавна удостоверителна власт и следва да бъде причислен към съдебната. След последните реформи нотариусите са организирани като свободна професия, но това не промени същността на тяхната дейност и не я направи независима икономическа дейност. Следователно, подвеждането на упражняваната от нотариуса дейност под хипотезата на чл. 3, ал. 2 от ЗДДС противоречи на определението, дадено в алинея 5 /пета/ на същия член, където изрично са изброени лицата, които не са данъчно задължени. Нотариусът е орган на държавна власт, без оглед на своето служебно положение, т.е. може да упражнява нотариалната дейност, както като свободна професия, така и като държавен чиновник. И в двете хипотези той е носител на една и съща обществена функция и се характеризира със своята компетентност - лице, на което е отдадено от държавата субективно публично право /власт/ да удостоверява в писмена форма извършени пред него частно правни изявления. Тази функция се регулира от съвкупност от правни норми от нотариалното право, в двете му форми: А/ организационно, уреждащо служебното положение на нотариуса и неговите служебни права и задължения като държавен орган чрез Закона за нотариусите и нотариалната дейност, който е от типа закони, регулиращи обществените отношения, свързани с организацията на съдебната власт и Б/ процесуално нотариално право, уреждащо нотариалното производство, фактически състав и правни последици на нотариалните удостоверявания - ГПК - "Охранителни производства". Нотариусът не може да бъде приравнен нито на предприятие, нито на производител, търговец или друго лице

предоставящо услуга, защото неговото качество е точно и ясно определено от цитираните по-горе нормативни актове.

Абсурдно е да се твърди, че удостоверяванията по нотариалното производство са вид стока или услуга по смисъла на чл. 6 и 8 от ЗДДС. При анализ на същността му следва да се подчертае, че то представлява охранително производство по безспорна съдебна администрация /вж. Ж. Сталев, „Българско гражданско процесуално право”, 2001 г., стр. 829-831/. За това производство се прилагат всички норми на ГПК за охранителните производства, както и специалните норми в ГПК под заглавие “Нотариални производства”. Нотариални са производствата, които се започват пред нотариуса, водят се от него и целят издаване на нотариални удостоверявания, материализирани в нотариални документи, имащи характера на официални удостоверителни документи. Няма норми извън посочените в ГПК, а още по-малко от стопанското право, които да регулират това производство и които да дават основание за съмнение в неговия характер като безспорно съдебно. В подкрепа на тази позиция следва изрично да се посочи, че съгласно закона, при липса на нотариус в определен район или когато нотариусът отсъства, неговите функции се изпълняват от Съдията по вписване. Тоест ако приемем, че би следвало да се начислява данък върху таксата за нотариално удостоверяване на нотариуса, то би следвало да се начисли такъв и за таксата, която се събира от Съдията по вписване за същото удостоверяване, което би довело до противоречие с принципа за равнопоставеност на гражданите пред закона и в различните населени места гражданите ще бъдат облагани или освободени от данък с оглед субекта, упражняващ нотариална дейност. Същевременно, ако се следва наложената от ЗДДС порочна и противоконституционна логика, би следвало да се въведе данък добавена стойност и за всички други охранителни производства, регулирани от ГПК, чл. 436-498, като вписване на юридически лица и еднолични търговци, обявяване на отсъствие и смърт, производство по издаване на разрешение на сделки от името на ненавършили пълнолетие, установяване на факти. Таксите, заплащани по тези производства са съдебни такива и са освободени от данъци. Принципът, установен в данъчните закони е, че би следвало да е налице еднакво данъчно облагане за

приходите от една и съща дейност. Изправени сме пред опасността за въвеждане на един двойствен и несправедлив режим на данъчно облагане, което облагане ще бъде различно върху таксите за една и съща държавна функция. Таксите за нотариалните производства се регламентират с наредба, както и всички останали съдебни такси при строг контрол и преценка на държавата. Нотариалното удостоверяване не е услуга, а производство по безспорно съдебно администриране, а таксата не е цена по смисъла на ЗДДС. Данъка върху добавената стойност е косвен, многофазен и некумулятивен данък, който се начислява при потребление на стока или услуга, на всеки етап от реализацията ѝ и се включва еднократно в крайната цена. Ето защо, нотариалната дейност не може да бъде характеризирана като стопанска или като дейност на обикновено физическо лице, тъй като когато държавата осъществява своята функция пряко или по делегация тя не създава принадлеен продукт.

II. С оглед на гореизложеното гражданите участници в нотариалното производство е неправилно да бъдат наречени потребители, тъй като те в случая не потребяват услуга. Те, изпълнявайки задълженията си по чл. 60 от Конституцията, търсят съдебно съдействие на основание чл. 56 от Конституцията за упражняване на техните граждански права, гарантирано им от държавата по силата на обществения договор, който са сключили с нея. Охранителният акт, който се издава, наречен нотариално удостоверяване, не материализира услуга, а представлява писмено свидетелстващо изявление на нотариуса, издадено в пределите на неговата компетентност, по ред предписан от закон, което установява с обвързваща доказателствена сила удостоверените обстоятелства. Така при липса на спор гражданите получават защита на техните права и превенция срещу спор относно тях. В случая новият ЗДДС с текста си на чл. 3, алинея 2 представлява отказ на държавата да изпълни задълженията си по начина установен в Конституцията. Променят се условията на обществения договор, материализиран от нея, като се въвежда нов косвен данък на база, различна от доходи и имущество, което съгласно решение на Конституционния съд от 20.06.1996 година по к. д. № 9/1996 г. е противоконституционно.

В тази насока е развитието на европейската нормативна практика, като настоящето становище е изготвено и в съответствие с най-новата директива на Европейския съюз 2006/123/СЕ на Европейския парламент и на Съвета от 12 декември 2006 година относно услугите на вътрешния пазар, която изменя нормите във всички досега приети в тази насока директиви и изрично приема, че дейността на нотариусите и частните съдебни изпълнители, на които държавата е делегирала функциите си се явява извън сферата на услугите и търговската дейност.

С УВАЖЕНИЕ,

**ПРЕДСЕДАТЕЛ НА
НОТАРИАЛНА КАМАРА НА
РЕПУБЛИКА БЪЛГАРИЯ:**

